

ÉVFORDULÓK

Árpád nagyfejedelem halálára emlékeztek Árpádon

*„Mi a magyar? Nemzet-e még?
Nemzet-e még vagy csak szolga?
Árpád apánk, Árpád apánk,
Hát e nép a magyar volna?”*

(Homor Imre: Árpád apánk – részlet)

Ezt többször megkérdezték az emlékezők is, a Kárpát-medence egyetlen, a vezér nevét viselő településén, Árpádon (Bihar-Bihar megye), ahol egy egész napos rendezvényen a pozsonyi győzelmet (907. július 7.) ünnepelték, és a csata során szerzett sebesülésébe belehalt Árpád nagyfejedelem tetteit méltatták.

A történelmi emlékezet a honoszerzést Almos fia, Árpád nevével kapcsolja össze. A magyaroknak a honfoglalás után tapasztalható katonai fölényét Európa országai felett az jelentette, hogy a nemzetségi- és törzsfők katonai kíséretének egy közben való összefogása már Etelközben megtörtént, és hogy a besenyők támadásakor Árpád éppen Pannóniában harcolt, így hadserege érintetlen maradt. Kurszán halála után a hatalom egy közben összpontosult.

A győztes pozsonyi csata eredményezte a magyarok megmaradását és uralmát a Kárpát-medencében. Mindezért nagy árat kellett fizetni! Árpád fiai – Tarhos, Üllő, Jutas – elestek a csatában (Levente már a honfoglalás előtt a bolgárok ellen) és maga a vezér is meghalt. Micsoda véráldozata a fejedelmi családnak! Ezután a legkisebb fiú – Zolta (Zsolt) – lép Árpád örökébe és unokái – Géza és I. István – a nagy honoszerzők után három nemzedék alatt befejezik az államszervezést, ami ugyanolyan páratlanul kimagasló teljesítménye a világtörténelemnek, mint dédapjuk a „Verecke híres útján” bevonuló Árpád honalapítása.

Ezeket a dicsőséges éveket idézték fel az emlékezők, hogy ne csak vereségeinkről siránkozzunk, mint Mohács és Trianon, de ünnepeljük nagy győzelmeinket is, mint Nándorféhérvár vagy Boescai szabadságharca és most a pozsonyi győzelem, ami örömré és hálaadásra kell hogy készítsen bennünket.

Az emlékezést az Árpád-pajzzsal kitüntetett *Tökés László*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökének igehirdetése emelte. Az évfordulóhoz méltóan választott textusa Mózes II. könyv 20/12 – Mózes V. könyv 8/1-2: „Tiszteld Atyádat és Anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet az Úr a te istened ad te néked.” ... És emlékezzel meg az egész útról, amelyen hordozott téged az Úr...” „Első szavunk legyen a hálaadásé, Árpád vezér halálának millicentenáriumán és a győztes pozsonyi ütközet 1100 évfordulóján” – kezdte a püspök ünnepi igehirdetését. S majd így folytatta: „Istennek adjunk hálát, aki megáldott eleinkkel, őseinkkel, az ő vezetésükkel hordozott bennünket Isten az úton, hogy hosszú ideig éljünk azon a földön Bihar országban, Erdélyben, Pannóniában, a Kárpát-medencében, amelyet az Úr a mi Istenünk adott minékünk, immáron több mint 1100 esztendeje.” Igehirdetésében kiemelte, hogy „minden elismerésünk és hálaünk Istené, aki megtartott, majd ezután legyen a hódolatunk Árpád nagyfejedelemé, azé az Árpádé, akinek köszönhetjük, hogy mint nemzet egyáltalán létezhünk”. Most egy olyan világban élünk, ahol „a hőközlés népének” „fejélt, jussát, szívét kobozzák” (Ady) és felértékelődnek gyökereink. „A történelmi múltat és Árpád örökségét meg kell becsülnünk, mert csak az érdemi a jövőndőt” – hangzottak a püspöki szavak.

Dr. Bakay Kornél régész, történész Árpád nagyfejedelemről szóló előadásában rámutatott arra a valós, de kevésbé ismert tényre, hogy a Kárpát-haza mindig „a keleti un. szkíta, hun, avar népek területe volt. A mi őseink és rokon testvémepeink, noha katonai erejüknél fogva bizvást megtarthették volna –

gondoljunk Attila nagykirály győzelmeire, vagy az avarokra, vagy a mi ősatyáink Árpád előtti és utáni nagy hadjárataira – soha másutt nem telpedtek meg.” Ezután ismertette, hogy 55 hadjáratról tudunk, amelyben a magyarok eljutottak Otrantóig, a Kordovai emírségig, az Atlanti-óceánig – Bordeaux vonaláig – ebből az 55-ből csak hármat veszítettek el, s e közben egész Európát bejárták és mindig visszatértek a Kárpát-medencébe. Előadásában kiemelte, hogy ez teljesen szokatlan a korabeli viszonyok között, hiszen más ugyanilyen nagy katonai teljesítményt felmutató népek, mint pl. a vikingek, normannok, vagy az arabok a meghódított területet mindig megtartották! Azért hódítottak, hogy ott letelepüljenek! A pozsonyi csatáról szólva, feltette a kérdést: „Mit tud a történettudomány erről a sorsdöntő ütközetről?” „Mert ne feledjék – tette hozzá – Európa kezdetektől soha nem tudott helyenyugodni abba, hogy kellek közepén, a Kárpát-medence Isten alkotta szépségével, csodálatos gazdagságával, nem a minket körülvevő indoeurópai népek birtokában van! Most sem tud helyenyugodni!” – fejezte be a professzor nagy sikerű előadását.

A rendezvény díszvendége Szörényi Levente zeneszerző, előadóművész volt, aki legújabb szerzeményével, az Árpád sírjáról írt vers – A sziklák meghasadnak megzenésítésével lépett a színpadra. Miután Tökés László püspöktől átvette az Árpád-díj emléklapoktját, ő is megemlékezett az évfordulóról. „Ez a győzelem, ez az évforduló mégsem csak egy a sorban, de talán a legmeghatározóbb!” – mondta. „Történelmi viharoktól tépázott nemzetünk lelkiismereti próbaköve, Honfoglaló fejedelmünk halálának kerek 1160. évfordulója következett el ebben az esztendőben.” Atörténelmi hagyomány – mondta – úgy tartja, fejedelmünk 907-ben halt meg a pozsonyi csata során. Anonymus írja Árpádról: „Tisztességgel temették őt el, egy patak fűrése felett, amely kömederben folyik alá, Attila király városában.”

Ez a pozsonyi évforduló figyelmeztet bennünket! A lét ugyanaz: a megmaradás! Nem elég elfoglalni a földet, a megmaradás kezszerre nagyobb próbatételt jelent, mint a honfoglalás. Korcs utódokként nehogy a honvesztés útjára terjünk! A megtartás helyett, nehogy a nemzetvesztés bűnébe essünk!

„Árpád fejedelem kései utódaiként fogjunk össze, hogy a fejedelmünkre való közös emlékezéssel erősítsük az egy nemzet, egy haza gondolatát” – hallhatuk Tökés püspök figyelmeztetését ünnepi ígértetésében.

Sárkány Viola

Fényes Elek születésének kétszázadik évfordulójára¹

Kétszáz évvel ezelőtt, 1807. július 7-én, született Csokalyon Fényes Elek statisztikus, földrajztudós. Ebben az aprócska partiumi falucsukában, ahol 2001-ig csak amiyit tudtak róla, hogy itt állott a Fényes család kúriája, halálának 125. évfordulóján felelevenítettük életét és munkásságát és emléktáblát avatunk tiszteletére. Azóta kiragadtuk a feledés méltatlan homályából, méltó emléket emelve mind Csokalyon, ahol emlékparkot és szobrot állítottak, mind Nagyváradon, ahol a Partiumi Keresztény Egyetemen termet neveztek el róla és emléktáblát lepleztek le. Már akkor hangsúlyoztuk, hogy méltatlanul feledkeztek meg nagy személyiségéről. Munkájának legfőbb célja az akkori bécsi szerzők és császári hivatalnokok nyugat felé tálat. Magyarországról szóló hamis képének cáfolata és a magyar nyelvű és magyar érzelmű, a polgári haladást támogató államismeret. Föld- és népismeret megteremtése volt. Mai szóhasználattal: az ország imázsának kialakítása, amiért ma milliárdokat fizetnek némely reklámügynökségeknek. Fényes Eleknek ezért nem kellett fizetség, neki erkölcsi szükséglet, hazaszeretelének kifejezője volt. S emellett hangyaszorgalmával a magyar statisztika és honismeret megalapítója.

Szintén a feledésnek köszönhető, hogy az ország csak három-négy nagy geográfiai és statisztikai munkáját ismeri, pedig irodalmi tevékenysége számos politikai, történelmi és szakkbéli munkákra is kiterjedt. Munkásságáról teljes jegyzék nem létezik, hisz a saját maga által összeállított lajstrom is eléggé hézagos, mert idős korára megfeledkezett számos dolgozatáról. Mint igazi reformpolitikusként, munkáit nagyon nehéz kategorizálni, hisz legtöbbjében összetöndök a politika, a statisztika, a történelem, a gazdasági élet, a föld- és népismeret.

¹ Elhangzott a XIII. Partiumi Honismereti Konferencián, Szatmárnémetiben 2007. szeptember 1-én. (Szerk.)